

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1528
Suga:	Saxifraga hirculus
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0524800
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Vesetas palienes purvs
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	5.01.2022.
Vispārējās piezīmes:	<p>Dzelteno akmeņlauzīti Vesetas palienes purvā pirmo reizi konstatējusi A. Āboliņa 1986. gadā, pētot veģetāciju Vesetnieku ekoloģiskajā stacionārā. Vēlāk, veicot aizsargājamo augu atradņu inventarizāciju Kalsnavas pagastā un tā apkārtnē 1991. gadā, B. Bambe atzīmējusi atsevišķus augus Kalsnavas mežniecības 115., 119. un 123. kvartālā.</p> <p>Pēc A. Opmaņa sagatavotā dzeltenās akmeņlauzītes atradņu vēsturiskās informācijas apkopojuma (Opmanis, 2021), B. Bambe gan personīgās zinātniskās intereses vadīta, gan augu monitoringa ietvaros samērā regulāri veikusi dzeltenās akmeņlauzītes atradņu apsekošanu – 2011.g. augu monitoringā saskaitīti 108 indivīdi, 2013. g. – tikai 5 indivīdi, 2016.g. augu monitoringā – 10 indivīdi, 2018.g. – tikai 1 indivīds, 2019.g. – 7 indivīdi, bet 2021.g. augu monitoringā populācijas minimālais vērtējums novērtēts ar 26 indivīdiem, bet maksimālais vērtējums ar 36 indivīdiem (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>2016. un 2017. gadā dabas lieguma teritorijā Nacionālais botāniskais dārzs veicis pētījumus LVAFA projektu 1-08/129/2016 “Apdraudēto augu sugu dzīvotspējas analīze in un ex situ” un 1-08/108/2017 “Dažu izzūdošo un sarūkošo augu sugu dzīvotspējas analīze in un ex situ” ietvaros. Minēto projektu ietvaros veikta sugas indivīdu uzskaitē 2016. un 2017. gadā. Minēto pētījumu ietvaros Vesetas palienes purvā 2016.g. konstatēti 36 indivīdi, bet 2017.g. – 87 indivīdi (Nacionālais botāniskais., 2016 un Nacionālais botāniskais., 2017).</p> <p>Zinātniskajā literatūrā minēts, ka dzeltenās akmeņlauzītes skaits svārstās pa gadiem gan sava cikliskuma dēļ, gan arī dažādu vides apstākļu dēļ – mitruma apstākļi, klimats, citi dzīvie organismi, bet vislielāko ietekmi skaita svārstībās rada hidroloģiskā režīma mainība dzeltenās akmeņlauzītes apdzīvotajos biotopos (Meškauskaitē and Naujalis, 2006). Akmeņlauzītei nav piemēroti stāvoši ūdeņi, bet gan tekoši,</p>

	vēsi ūdeņi (Vittoz et al., 2006). Pēc vairāku autoru pētījumiem (Gillet, 1982; Ohlson, 1986) ūdenim ir jābūt aukstam.
--	---

Lauks	Paskaidrojums																		
CV_USE	<p>87</p> <p>Izvēlēta maksimālā vērtība no 2017.g. veiktā Nacionālā botāniskā dārza pētījuma, kas veikts 2016. un 2017.g. LVAFA projektu 1-08/129/2016 “Apdraudēto augu sugu dzīvotspējas analīze in un ex situ” un 1-08/108/2017 “Dažu izzūdošo un sarūkošo augu sugu dzīvotspējas analīze in un ex situ” ietvaros. 2016.g. un 2021.g. augu monitoringā suga DL Vesetas palienes purvs konstatēta mazākā daudzumā nekā 2017.g. Nacionālā botāniskā dārza pētījumā.</p> <p>2021.g. dati – min ir 26 indivīdi, max ir 36 indivīdi (Latvijas Dabas., 2021). Visticamāk relatīvi karstās vasaras dēļ, 2021.g. dzeltenajai akmeņlauzītei lielākajā daļā N2000 vietu, tajā skaitā DL Vesetas palienes purvs, nav bijis piemērots gads ziedēšanai (pamanīt augu neziedošā stāvoklī ir gandrīz neiespējami), tādēļ pieņemts lēmums aprēķinos izmantot 2017.g. Nacionālā botāniskā dārza maksimālās vērtības datus.</p> <p>Tā kā dzeltenā akmeņlauzīte ir kritiski apdraudēta suga lielākajā daļā Eiropas un arī Latvijā atbilst U1 sugai, pieņemts lēmums izmantot maksimālo zināmo populācijas vērtējumu laika periodā no 2016. – 2021.g. Šī iemesla dēļ nav izmantoti N2000 SDF dati, kur populācijas min un max vērtējums ir 18 indivīdi.</p>																		
Unit_CV	Indivīds																		
Habitat	Annex I viens																		
Annex I	7140																		
Annex I_area_USE	<p>3,88</p> <p>DL Vesetas palienes purvs kopējā biotopa 7140 <i>Pārejas purvi un slīkšņas</i> platība pēc N2000 SDF pieejamās informācijas ir 4,94 ha (informācija skatīta 25.10.2021.), bet suga sastopama trīs 7140 biotopa poligonos ar kopējo platību 3,88 ha. Sugas dzīvotnes laukumu platības noteiktas LatViaNature projekta izstrādātajā Augu monitoringa rīkā (skatīt 1. pielikuma 1. attēlu).</p>																		
Other_area_USE	Na																		
OK_DEN	<p>Dzeltenās akmeņlauzītes blīvumi Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, bet ar sarkano krāsu attēlota konkrētā Natura 2000 teritorija.</p> <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN</th><th>Blīvums</th></tr><tr><td>Bednes purvs</td><td>132</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Augšdaugava</td><td>95</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Veclaicene</td><td>29</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Ances purvi un meži</td><td>26</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Vesetas palienes purvs</td><td>22</td><td>Zems</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN	Blīvums	Bednes purvs	132	Augsts	Augšdaugava	95	Augsts	Veclaicene	29	Optimāls	Ances purvi un meži	26	Optimāls	Vesetas palienes purvs	22	Zems
N2000 vieta	CV_DEN	Blīvums																	
Bednes purvs	132	Augsts																	
Augšdaugava	95	Augsts																	
Veclaicene	29	Optimāls																	
Ances purvi un meži	26	Optimāls																	
Vesetas palienes purvs	22	Zems																	

Lauks	Paskaidrojums			
		Mežole	22	Zems
		Krustkalnu dabas rezervāts	9	Zems
OPT_DEN	Par optimālo blīvumu izraudzīts DL “Ances purvi un meži” blīvums – 26 (zemākais no optimālajiem blīvumiem). DL “Vesetas palienes purvs” blīvums vērtējams kā zems, kaut gan ir relatīvi tuvu eksperta izraudzītajam optimālajam blīvumam.			
OK_NEW	Nē Nav nepieciešams veidot jaunus biotopus, bet uzturēt labā stāvoklī jau esošos biotopus, kur dzeltenā akmeņlauzīte sastopama. Latvijas Botāniķu biedrības 2016.g. atskaitē minēts, ka teritorija, kurā sastopama dzeltenā akmeņlauzīte, stipri aizaugusi ar parasto niedri (Latvijas Botāniķu., 2016). Arī 2021.g. Latvijas Dabas fonda atskaitē norādīts uz šo pašu problēmu (Latvijas Dabas., 2021).			
AREA_NEW	0			
OK_INT	Nē			
IND_INT	0			
Papildus nosacījumi	Nepieciešams veikt apsaimniekošanas pasākumus – parastās niedres ierobežošanu, to izplaujot ziemas laikā, lai ne bojātu purva veģetāciju, jo bez dzeltenās akmeņlauzītes šajā teritorijā sastopamas arī retas un īpaši aizsargājamas orhideju un sūnu sugas (Latvijas Dabas., 2021).			
Cits lauks				

Izmantotā literatūra

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”.

Gillet, F. 1982. L'alliance du Sphagno-Tomenthypnion dans le Jura. Documents phytosociologiques N.S. 6, 155-180.

Latvijas Botāniķu biedrība, 2016. Vaskulāro augu monitorings un izpēte (2016. gadam). Rīga, 31 lpp.

Latvijas Dabas fonds. 2021. Vaskulāro augu un sūnu sugu monitorings un inventarizācija Natura 2000 teritorijās un ārpus tām 2021. gadā. Rīga, 249 lpp.

Meškauskaitē, E., Naujalis, J. R. 2006. Structure and dynamics of *Saxifraga hirculus* L. populations. Ekologija Nr. 1. P. 53–60.

Nacionālais botāniskais dārzs. 2017. LVFAFA projekts 1-08/108/2017 “Dažu izzūdošo un sarūkošo augu sugu dzīvotspējas analīze in un ex situ”. Pieejams:
<https://www.nbd.gov.lv/lv/Dazu-izzudoso-un-sarukoso-augu-sugu-dzivotspejas-analize-in-un-ex-situ>

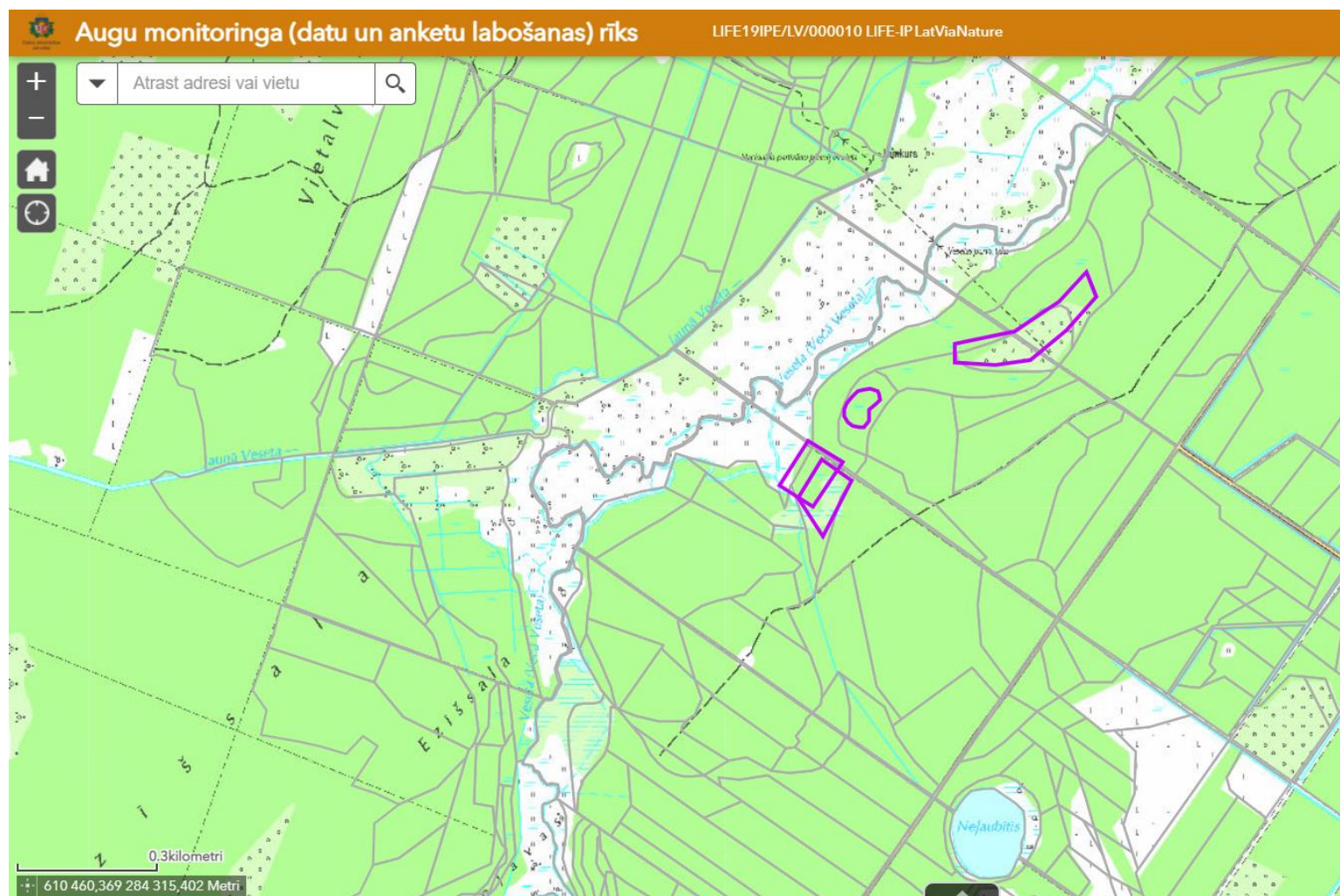
Projekta atskaite pieejama:
<https://www.vraa.gov.lv/sites/vraa/files/doc/izzudoso20augu20sugu20dzivotspejas20analize1.pdf>

Nacionālais botāniskais dārzs. 2016. LVAFa projekts 1-08/129/2016 “Apdraudēto augu sugu dzīvotspējas analīze in un ex situ”. Pieejams: <https://www.nbd.gov.lv/lv/apdraudeto-augu-sugu-dzivotspejas-analize-in-situ-un-ex-situ>

Natura 2000 SDF – Vesetas palienes purvs. Skatīts 25.10.2021. Pieejams: <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0524800>

Ohlson, M. 1986. Reproductive differentiation in *Saxifraga hirculus* population along an environmental gradient on a central Swedish mire. *Holarctic Ecology* 9, 205-213.

Vittoz, P., Gobat, J. M., Wyss, T. 2006. *Biological Conservation* 131: 594-608

1.attēls. Ekrānšāviņš no Augu monitoringa rīka. Ar violetajām kontūrām attēloti dzeltenās akmeņlauzītes poligoni DL “Vesetas palienes purvs”.
Ekrānšāviņš uzņemts 5.01.2022.